

METODIKA VJERONAUKA U SREDNJOJ ŠKOLI. NASTAVNE JEDINICE: vjenčanje/ženidba, brak

DRAGUTIN ROSANDIĆ
MARKO ALERIĆ

Izlaganje sa znanstvenog skupa
Primljeno 1/94
UDK 268.37.014.523:173.1

Sažetak

Prof. dr. Dragutin ROSANDIĆ izradio je metodičke sheme za obradu dviju nastavnih jedinica: vjenčanje/ženidba i brak. Na temelju tih shema M. Alerić proveo je istraživanje među vjeroučenicima. Pročavajući odgovore što su ih napisali četiri mladića i dvadeset i šest djevojaka, autor prikazuje rezultate pojedinih asociograma te asocijacije koje se javljaju uz određene teme, opisujući svaki pojedini asociogram te učestalost javljanja pojedinih asocijacija.

ŠTO JE VJENČANJE (usvajanje definicije)

Metodički postupci

1. usmjereno čitanje teksta (uočavanje temeljnih pojmova u definiciji)
2. logička raščlamba definicije, izdvajanje temeljnih pojmova:

ČIN
DVIJE OSOBE
OBVEZA
MUŽ i ŽENA
PRIHVATANJE ZAJEDNIČKOGA ŽIVOTA

ČIN
TKO SUDJELUJE
POD KOJIM UVJETOM
S KOJOM SVRHOM

3. sinteza (oblikovanje definicije)
govorenje definicije napamet
4. učitelj govori definiciju naglas, učenici slušaju i zapisuju temeljne pojmove (prvo i drugo čitanje);
učenici popunjavaju tekst u kojem su izostavljeni temeljni pojmovi (uvršavanje pojmova u zadani kontekst);
uspoređivanje definicija

Metodički postupci u ostvarivanju nastavne jedinice VJENČANJE / ŽENIDBA

sadržaj	postupak	zadaca
iskustveni	asociogram	utvrditi polazište
Što je vjenčanje (definicija)	usmjereno čitanje raščlamba definicije sinteza govorenje definicije (uočavanje pojmova i njihovih odnosa)	usvajanje definicije
kako dolazi do ženidbe	usmjereno čitanje i zapisivanje	upoznati razvoju liniju ljubavi (od simpatije do odluke o ženidbi)
sakrament ženidbe	dijalog rad na tekstu	upoznati sakrament ženidbe
biblijske osnove	čitanje biblijskog teksta (čitanje naglaš), dijalog komentar	upoznati biblijske osnove sakramenta ženidbe
slavlje ženidbe	usmeno izlaganje	upoznati slavlje ženidbe

Metodički postupci u ostvarivanju nastavne jedinice BRAK

sadržaj	postupak	zadaca
definicija braka	pismeno stvaranje definicije na temelju poticajnih riječi (pojmova)	oblikovati definiciju
uloga braka	usmjereno čitanje teksta u skupinama ili parovima; dijalog	upoznati ulogu braka
biblijske osnove braka	usmeno izlaganje i bilježenje na ploči	upoznati biblijske osnove braka
brak u krizi	problemska pitanja i pismeni ili usmeni odgovori (argumentacija)	upoznati razloge bračne krize i mogućnosti prevladavanja
primjeri iz književnih djela	dijalog čitanje (naglas) književnih odlomaka	upoznati temu braka u književnim djelima
vlastito iskustvo	usmena analiza asociograma, vrednovanje iskaza	suočavanje gledišta i stavova

OBRADA ASOCIOGRAMA

Od 30 učenika koji su pisali asociograme 4 su mladića, a 26 djevojaka.

Vjenčanje

Što povezujete uz riječ vjenčanje?

Asociogram 1 (žensko)

Riječ vjenčanje asociira me na povorku ljudi, na crkvu, sreću, veselje, ljubav, dvoje mladih, svečana odijela, bijelu mladenčinu haljinu, pjesmu, aute koji trube, zastave, slavlje do kasno u noć. (12)

Asociogram 2 (žensko)

Vjenčanje - povezujem ga uz sreću. Obično su vjenčanja vesela i puna radosti jer ljudi ulaze u nov život, drugačiji od prijašnjeg. Vjenčanja su prilike za susrete s novim ljudima. Isto tako vjenčanja su puna suza (uglavnom radosnica). (4)

Asociogram 3 (žensko)

Vjenčanje shvaćam kao ceremoniju stupanja u brak; povezivanje dvoje ljudi u jedan zajednički život. (2)

Asociogram 4 (žensko)

Slavlje, vjenčаница, gosti, mladi par, radost, torta, kolači, moja sestrična (nedavno se udala). (8)

Asociogram 5 (žensko)

Crkva, bjelina, sreća, vedrina. (4)

Asociogram 6 (žensko)

Vjenčanje je ozakonjenje veze dvoje ljudi koji se vole. Oni razmjenjuju zavjete i iz dvoje nastaje jedno. (3)

Asociogram 7 (žensko)

Uz riječ vjenčanje povezujem - stupanje u zajednicu žene i muškarca čija ljubav je velika i jaka i taj trenutak je kruna te ljubavi, ali isto tako i trenutak kada svoje želje i ciljeve žele usmjeriti jedinstvenim zajedničkim tokom. (3)

Asociogram 8 (žensko)

Vjenčanje je obred sjedinjenja dvoje ljudi u jednu zajednicu. Osobno smatram da bi vjenčanje trebalo očitovati svu ljubav između mladenaca i da upravo oni moraju odlučiti kakvo će to vjenčanje biti, ne obazirući se ni na kakve predrasude. Vjenčanje

obilježava prvi dan njihova bračnog života i upravo stoga mora biti veselo s nekakvom najavom buduće, još veće ljubavi. (7)

Asociogram 9 (žensko)

Vjenčanje je svečani ulazak u sjedinjenje dviju duša u jednu. To je stapanje čistoće i iščekivanja u vječnu vjernost. Bjelina vjenčаница i svjetlo svijeća pred oltarom proslavljaju taj sveti čin. (4)

Asociogram 10 (žensko)

Vjenčanje - "vezivanje" dvoje ljudi koji su se spremni žrtvovati za druge i zajedno živjeti. (3)

Asociogram 11 (žensko)

Kada se spomene vjenčanje, obično pomislim na svadbu, mnogo veselih ljudi, pjesmu, zabavu, sreću. Od malena, kada sam na ulici vidjela svadbenu povorku, mahala sam im i veselila se s njima. Vjenčanje je za mene uvijek veseli događaj. (7)

Asociogram 12 (žensko)

Vjenčanje je sakrament po kojem dvoje polažu zavjete ljubavi, tj. po zakonu se sjedinjuju u zajednicu - obitelj. (3)

Asociogram 13 (muško)

Vjenčanje me asociira na svadbeni banкет, sreću, kršćanski obred u crkvi, slavlje, medeni mjesec, ples, alkoholna pića i bijelu boju. (8)

Asociogram 14 (žensko)

Vjenčanje - stupanje u brak. (1)

Asociogram 15 (muško)

Obred u kojem se dvoje ljudi vežu u zajednički život do smrti. (1)

Asociogram 16 (muško)

Obred pri kojem se dvoje ljudi vežu jedno za drugo do kraja života, obred pri kojem se možeš dobro najesti, napiti te dobro provesti. (4)

Asociogram 17 (žensko)

Riječ vjenčanje povezujem prije svega s okupljanjem porodice, obredom u crkvi, uzbuđenjem, veseljem, slavljem (5)

Asociogram 18 (žensko)

Vjenčanje - prvo na što sam pomislila jest ljubav, sreća, jer vjenčanje je čin kojim potvrđujete svoju ljubav prema svom odabraniku ili odabranici. Vjenčanje je za mene

jedna od najljepših i najsvetijih stvari u životu. (5)

Asociogram 19 (žensko)

Dvoje mladih ljudi (djevojka i mladić) koji se vole i odlučili su ozakoniti ljubavnu vezu (crkva, veselje, ljubav). (5)

Asociogram 20 (žensko)

Povezujem s ljubavlju, prijateljstvom, srećom, veseljem. Fotografijom uvijek ovječena radost. (5)

Asociogram 21 (žensko)

Riječ vjenčanje asocira na svečanu priliku, punu veselja i radosti, u kojoj dvoje mladih ili starih pokazuju svoju ljubav tim vjenčanjem. Vjenčanje možemo nazvati obredom u kojem se par zavjetuje jedno drugom na vječnu ljubav. (6)

Asociogram 22 (žensko)

Riječ vjenčanje asocira me na vjeru, ljubav, osjećaje spokoja, na zajednički život s voljenom osobom, na sreću, blagoslov, veselje, radost. (8)

Asociogram 23 (žensko)

Vjenčanje - vjerovanje u Boga, vjera, raskoš, zapečaćena ljubav, zajednički život, blagoslov, mir, spokoj, radost, sreća, biti voljen, veselje. (12)

Asociogram 24 (žensko)

Sreća dvoje ljudi, veselje, uzbuđenje, obred, zabava, masa ljudi, svečanost, ispunjenje nekih životnih snova. (8)

Asociogram 25 (žensko)

Vjenčanje je za mene jedan svet proces u koji ulazi par koji je spreman da život svoj provede zajedno. To će za mene biti najvažniji dan u životu i do tančina isplaniran. Moja želja je da to bude najsavršeniji i najljepši dan. (7)

Asociogram 26 (žensko)

Uz riječ vjenčanje povezujem prvenstveno obred koji se vrši u crkvi pred mnoštvom uzvanika, jedno opće uzbuđenje koje vlada jer je atmosfera posebna i nesvakidašnja. Nakon toga vjenčanje povezujem s trenucima radosti, plesa, smijeha i općeg zadovoljstva koje će se odvijati do kasnih jutarnjih sati (nakon obreda). (10)

Asociogram 27 (žensko)

Vjenčanje je obred na temelju kojeg dvoje ljudi stupaju u brak i to uglavnom iz ljubavi i gdje se zaklinju na ljubav, odanost, pažnju, poštivanje dok ih ne razdvoji smrt. (7)

Asociogram 28 (muško)

Vjenčanje je ceremonija sklapanja braka između muškarca i žene. Uz tu riječ povezujem slavlje, čašćenje, raskoš, zabavu, pjesmu, raskalašenost, veselje, opuštenost. Ako se u svemu tome pretjera mislim da se radi o malograđanštini. (10)

Asociogram 29 (žensko)

Prva asocijacija mi je mladenka u bijelom, nekakva uštogljena gomila, glupi protokol. Nekakvo stanje (?) sreće, mirenje sa sudbinom. Praznina. Praznina. Kiselina u želucu. Ne podnosim tu potrebu očuvanja tradicije, ne shvaćam potrebu takve procedure. U svakom slučaju put u dosadan i monoton život. (11)

Asociogram 30 (žensko)

Uz riječ vjenčanje povezujem sljedeće asocijacije: nervoza, puno ljudi, gužva, publicitet, izdatak, punica, svekrva, prstenje, problemi s probavom. (9)

Ukupan broj asocijacija u svim asociogramima je 182.

Najveći broj asocijacija u jednom asociogramu je 16.

Najmanji broj asocijacija u jednom asociogramu je 1.

Prosječan broj asocijacija u asociogramu je 6,06.

Asocijacije po učestalosti javljanja

Asocijacije koje se javljaju u jednom asociogramu (3,33%)

vjerovanje u Boga, svečana odijela, auti koji trube, zastave, ulazak u nov život, susreti s novim ljudima, suze radosnice, povezivanje dvoje ljudi u zajednički život, vjenčаница, moja sestrična, razmjenjivanje zavjeta, stupanje u zajednicu žene i muškarca, kruna ljubavi, usmjeravanje želja i ciljeva zajedničkom toku, mladenci moraju odlučiti kakvo će vjenčanje biti, vjenčanje je prvi dan bračnoga života, stapanje

čistoće i iščekivanje u vječnu vjernost, svjetlost svijeća pred oltarom, veseli događaj, kada sam na ulici vidjela svadbenu povorku, mahala sam im i veselila se s njima, sakrament, polaganje zavjeta ljubavi, svadbeni banket, medeni mjesec, alkoholna pića, možeš se dobro najesti, možeš se dobro napiti, prijateljstvo, fotografijom ovjekovječena radost, svečana prilika, zapečaćena ljubav, mir, biti voljen, obred, svečanost, ispunjenje nekih životnih snova, najvažniji dan u životu, najsavršeniji i najljepši dan, mnoštvo uzvanika, posebna i nesvakidašnja atmosfera, smijeh, zadovoljstvo, čašćenje, raskoš, raskalašenost, opuštenost, malograđanština, uštegljena gomila, glupi protokol, mirenje sa sudbinom, praznina, kiselina u želucu, nepotrebnost očuvanja tradicije, put u dosadan i monoton život, nervoza, publicitet, izdatak, punica, svekrva, prstenje, problemi s probavom, vedrina (62)

Asocijacije koje se javljaju u dva asociograma (6,66%)

vjera, dvoje mladih, slavlje do kasno u noć, gosti, bjelina, ozakonjenje veze dvoje ljudi koji se vole, povezivanje dvoje ljudi u jedno, ujedinjenje dvoje ljudi u jednu zajednicu - obitelj, zajedno živjeti, ples, osjećaj spokoja, zajednički život s voljenom osobom, blagoslov (13)

Asocijacije koje se javljaju u tri asociograma (10%)

povorka ljudi, crkva, bijela mladenkina haljina, pjesma, uzbuđenje, sveti čin, kršćanski obred u crkvi, obred u kojem se dvoje ljudi vežu na zajednički život do smrti (8)

Asocijacije koje se javljaju u četiri asociograma (13,33%)

ceremonija stupanja u brak, slavlje, zabava (3)

Asocijacija koja se javlja u šest asociograma (20%)

radost (1)

Asocijacija koja se javlja u devet asociograma (30%)

ljubav (1)

Asocijacija koja se javlja u deset asociograma (33,33%)

sreća (1)

Asocijacija koja se javlja u dvanaest asociograma (40%)

veselje (1)

II. Brak

Što povezujete uz riječ brak?

Asociogram 1

Uz riječ brak povezujem ljubav, dvoje ljudi sa svojim obiteljima, djecu, isto tako i sreću, vjernost. (5)

Asociogram 2

Prvenstveno ga povezujem uz ljubav jer bi brak trebao biti zasnovan na ljubavi i međusobnom razumijevanju. Ponekad postoje brakovi iz materijalnih razloga, ali smatram da oni nemaju osnovu za opstanak. Stupanjem u brak ljudi se obavezuju na "vječnu" ljubav i dobivaju neke nove obaveze, kojih bi se trebali pridržavati. (6)

Asociogram 3

Brak - skladnost i zajednički život, povezanost, potpora, pomaganje. (5)

Asociogram 4

Ljubav, problemi, dijeljenje obaveza, razumijevanje, djeca, obitelj. (6)

Asociogram 5

Ljubav, poštivanje, popuštanje. (3)

Asociogram 6

Brak dvoje ljudi se temelji na ljubavi, razumijevanju i iskrenosti. Oni zajednički dijele dobro i zlo, sreću i nesreću. U braku se obično rađaju djeca. (6)

Asociogram 7

Uz riječ brak vežem zajednicu žene i muškarca koji su u želji da svoj život nastave zajedno uz međusobno poštovanje, razumijevanje i ljubav svoju vezu pretvorili u nešto sveto. (3)

Asociogram 8

Brak je, dakle, nekakva institucija, koja ovisi o pojedincu. Naime, neki ljudi smatraju da je brak sam po sebi važan i da se nakon nekog vremena ljubavi (ili samo sklonosti) podrazumijeva. Ipak, to su ostaci nekadašnjih mišljenja. Sada postoje mnogo slobodoumniji ljudi koji ga ne shvaćaju tako ozbiljno. Meni osobno brak nije mnogo važan dokle god je tu ljubav. (4)

Asociogram 9

Brak je samo sjedinjenje dviju duša. To je dom vjernosti i tople ljubavi muškarca i žene koji u toj željenoj ljubavi nalaze jedinstvo i potpunost. Kao plodovi takve ljubavi dolaze djeca i novo posvećivanje pažnje. (4)

Asociogram 10

Brak - zajednica dvoje ljudi koji se vole, zajedno žive, međusobno se pomažu i zajedno bore u životu, imaju razumijevanja i vremena jedno za drugo. (4)

Asociogram 11

Brak - ta riječ već u meni ne izaziva nikakvu sreću. Jer koliko sam do sada imala prilike vidjeti, brakovi su ljudima najčešće teret, nešto što je uobičajeno pa se svi zato žene (udaju) - radi osjećaja sigurnosti, potpore, lakšeg puta kroz život. Znam da se to kosi s onim što sam rekla u odgovoru na prvo pitanje, ali uz vjenčanje vežem bijelu boju, svjetlost, a uz brak sivilo i sumrak, te neizvjesnost. (6)

Asociogram 12

Brak je zajednica u kojoj muškarac i žena zajedno žive. Unutar obitelji u pravilu postoji razumijevanje, ljubav, sklad. Kao simbol ljubavi oni imaju djecu i toj djeci pružaju ljubav i radost. (6)

Asociogram 13

Brak je posljedica vjenčanja i asocira me na djecu. Ne sviđa mi se što traje cijeli život. Dobro bih razmislio prije nego stupim u brak. Da bi bio uspješan, mislim da mora imati djece. U braku život se pretvara u rutinu, što ima dosta loših posljedica. Podsjeća me na crno. Dosada se povećava kako idu godine, bar kod većine. (8)

Asociogram 14

Brak - zajednički život dvoje ljudi, koji se nastoje prilagoditi jedno drugome (zatvor). (2)

Asociogram 15

Zajednički život čovjeka i žene u kojem dijele dobro i zlo. (1)

Asociogram 16

Zajednički život čovjeka i žene u kojem dijele dobro i zlo. (1)

Asociogram 17

Uz riječ brak povezujem - zajednički

život žene i muškarca. Brak me čvrsto asocira na obitelj, djecu itd., odnosno na zajednicu u kojoj se svi osjećaju sretno. (4)

Asociogram 18

Brak - ljubav, međusobno razumijevanje, pažnja, zajednica dvoje ljudi, ravnopravnost u svemu. Mislim da je najbolja osnova za brak ljubav, jer jedino ljubav može pretrpjeti poneke teške trenutke. Bilo bi naivno pomišljati kako su svi brakovi skladni, puni ljubavi, sreće. Zato mislim da je to najvažnija odluka koju će muškarac i žena donijeti. (9)

Asociogram 19

Uz brak povezujem muža i ženu koji su se zakleli na vječnu ljubav, ravnopravan odnos između dvoje ljudi, stvaranje obitelji (djeca, harmonija, sklad). (6)

Asociogram 20

Zajednički život s "najboljim prijateljem". (1)

Asociogram 21

Brak je zajednica koja ne mora biti sretna. Po mom mišljenju brak bi trebao biti nešto sretno, nešto u čemu čovjek nalazi utjehu i veselje. U mnogim slučajevima to nije tako, za neke je to mučenje u kojem mnogi ljudi provedu svoj život. (5)

Asociogram 22

Brak - asocira me na ljubav, ravnopravnost između muža i žene, spokoj, osnivanje obitelji, radost, vjernost. (6)

Asociogram 23

Brak - zajednički život, sloga, razumijevanje, ljubav, veza, obitelj, radost, osjećaji, pomoć, spokoj, ravnopravnost. (11)

Asociogram 24

Zajednički život muškarca i žene, uzajamna ljubav, razumijevanje, poštovanje, djeca, zajednički put kroz život, nisi više sam, imaš s kim podijeliti i radost i brige. (8)

Asociogram 25

Brak je jedna zajednica u koju stupaju dvoje koji su spremni život provesti zajedno i dijeliti sve sreće i nesreće, brige, nedaće i nevolje. U brak planiram stupiti jedino ako nađem na osobu za koju mislim i za koju sam sigurna da me voli i da ja njega volim i

da mi on može pružiti sve što od njega trebam, a to su ljubav, sreća i da je uvijek uz mene. Ako ne nađem takvoga, mislim da se neću ni udavati jer sam vidjela mnoge brakove koji su se za kratko vrijeme raspali zbog nerazumijevanja i jer nije bilo ljubavi. (4)

Asociogram 26

Brak je zajednica u kojoj su muškarac i žena (prema mom mišljenju) ravnopravni, međusobno si pomažu i nadopunjuju se. (3)

Asociogram 27

Za mene brak znači samo potvrdu kojom se dokazuje da se dvoje ljudi stvarno vole i žele zajedno živjeti i osnovati porodicu. Mislim da se u brak stupa tek kada dvoje ljudi svjesno i sigurno odluče da žele do kraja života provesti život zajedno iz ljubavi i da tu ljubav prenesu na djecu koju će zajedno odgajati i brinuti se jedno za drugo, poštivati se, biti jedno drugom odani i glavno - da se vole. (4)

Asociogram 28

Brak je, mislim, zajednica muškarca i žene na duže vrijeme. Asocijacije: papir, ugovor, a tek zatim vjernost, sklad, povjerenje, ljubav. Osobno smatram da brak nije osobito bitan za čovjeka jer ga u mnogočemu sputava. (8)

Asociogram 29

Stanje stvarne zajednice između dvoje ljudi. Stanje odmora. Smirenje. Možda čak i sreća. Najvažnija je duhovna povezanost. Nakon toga mučna jutra. Ponekad kavez. Ponekad nesloboda. Ovisi - nadam se sreći. (Međutim ne mogu se pomiriti sa sudbinom, gubitnicima, monotonijom.) (10)

Asociogram 30

Brak - sveta zajednica. Odluka da se stupi u bračnu zajednicu valja biti zrela i samosvjesna. Po mom mišljenju 90% brakova u Hrvatskoj sklopljeno je prebrzo, tj. prerano. Uz brak (nezrelost) povezujem i riječ RAZVOD. Frazu "uplovljavanje u bračnu luku" ne podržavam. Brak nije luka; brak je samo zakonski čin. Za mene brak nikako nije vrhunski veza dvoje ljudi (kako bi to moj velečasni rekao). (7)

Ukupan je broj asocijacija u svim asociogramima 158.

Najveći broj asocijacija u jednom asociogramu je 11.

Najmanji broj asocijacija u jednom asociogramu je 1.

Prosječan broj asocijacija u asociogramima je 5,26.

Asocijacije po učestalosti javljanja

Asocijacije koje se javljaju u jednom asociogramu (3,33%)

Ljubav dvoje ljudi sa svojim obiteljima, brakovi iz materijalnih razloga, obavezivanje na vječnu ljubav, nove obaveze kojih bi se trebalo pridržavati, povezanost, problemi, dijeljenje obaveza, nekakva institucija koja ovisi o pojedincu, brak nije osobito važan, sjedinjenje dviju duša, imati vremena jedno za drugo, nikakva sreća, brakovi su ljudima najčešće teret, sigurnost, sivilo, neizvjesnost, crno, rutina, dosada, zatvor, zajednica u kojoj se svi osjećaju sretno, povjerenje, brak sputava čovjeka, duhovna povezanost, kavez, nesloboda, razvod, zakonski čin, najvažnija odluka koju će muškarac i žena donijeti, zakletva na vječnu ljubav, harmonija, zajednički život s "najboljim prijateljem", zajednica koja ne mora biti sretna, utjeha i veselje, mučenje, sloga, veza, nisi sam i imaš s kim podijeliti i radost i brige, nadopunjavanje, potvrda, zajednica muškarca i žene na duže vrijeme, papir, ugovor (43)

Asocijacije koje se javljaju u dva asociograma (6,66%)

međusobno razumijevanje, potpora, popuštanje, iskrenost, nešto sveto, spokoj, radost (7)

Asocijacije koje se javljaju u četiri asociograma (13,33%)

sreća, pomaganje (2)

Asocijacije koje se javljaju u pet asociograma (16,66%)

vjernost, sklad, poštivanje, ravnopravnost (4)

Asocijacije koje se javljaju u šest asociograma (20%)

zajednički život, obitelj, zajednica žene i muškarca (3)

Asocijacije koje se javljaju u sedam asociograma (23,44%)

razumijevanje, zajednički hod kroz dobro i zlo (2)

Asocijacija koja se javlja u devet asociograma (30%)

djeca

Asocijacija koja se javlja u petnaest asociograma (50%)

ljubav

III. Ljubav**Što povezuje uz riječ ljubav?****Asociogram 1**

Ljubav me asocira na muškarca i ženu, dobrotu, mir, velike osjećaje između dvoje ljudi, nešto što dvoje ljudi, koji se dobro poznaju, osjećaju jedno prema drugome, misli, sreću, ljeto, more. (10)

Asociogram 2

Ljubav - uz ljubav su povezane i suze i sreća, tuga i radost. Ona bi trebala biti nešto lijepo i divno (to uglavnom i jest) jer je vezana uz nekog tko nam je drag. Ali često ona donosi suze, tugu i razočaranje jer je ponekad neostvariva. Ljubav je divan osjećaj sreće i željenosti jer ljudi koji su voljeni znaju da nisu sami. (12)

Asociogram 3

Ljubav - osjećaj koji te veže za neku drugu osobu, povjerenje, iskrenost, zadovoljstvo. (4)

Asociogram 4

Nježnost, sreća, sloboda, srce, čežnja. (5)

Asociogram 5

Povjerenje, razumijevanje, iskrenost. (3)

Asociogram 6

Ljubav je osjećaj koji spaja dvoje ljudi. Kada volimo, želimo toj osobi sreću i dobro. Mi joj poklanjamo sebe. Kada se radi o pravoj ljubavi, tada osobu koju volimo, volimo više nego sebe. Ima više vrsta ljubavi. Ljubav prema roditeljima, prema djeci, poslu, domovini, ali nešto im je svima zajedničko - svi objektu svoje ljubavi žele sreću. (9)

Asociogram 7

Uz riječ ljubav obično podrazumijevamo npr. ljubav između djevojke i mladića i ona nije samo zasnovana na vanjskoj privlačnosti nego je nešto puno dublje i složenije. I za mene ona je neizmjerena onda kada ne možeš izreći koliko ti netko znači i do čega ti je stalo tj. kada ne pronalaziš riječi jer je to "iznad" nas. (4)

Asociogram 8

Ljubav je najvažnija od ovih triju stvari i kroz nju se vidi čitavo čovječanstvo. Ljubav je osjećaj pripadanja, želje, zajedništva, bez koje ljudi uopće ne bi mogli opstati, a ni ja osobno. (7)

Asociogram 9

Ljubav je osjećaj mira i sreće koji se rađa u duši i srcu. Taj osjećaj razaraju čovjekove misli i da bi čovjek uspio sačuvati ljubav, mora se neprestano vraćati svome izvoru i bar na tren pobjeći od briga i svakidašnjice. Najsavršenija i jedina prava ljubav je Bog i sve ljubavi koje dolaze od Boga (ljubav prema bližnjemu, prema ljudima, prema životu) žive su i istinite. Kad se čovjek počne zanositi svijetom i stvarima svijeta zanemarujući svoj duševni čisti izvor, tada gubi ljubav, a time i zadovoljstvo i živost te se nalazi na putu ispraznosti i nezadovoljstva. (10)

Asociogram 10

Ljubav - osjećaj među ljudima ili između dvije osobe koje su spremne pomoći drugoj osobi i u najtežim trenucima života, ali i s njom uživati u svim sretnim trenucima. Ona povezuje ljude i potiče ih, daje im inspiraciju. (5)

Asociogram 11

Na ljubav sam uvijek gledala na više načina. Prva ljubav je ona u obitelji - roditeljska, bratska i ta je najčešće uzvraćena, a druga ljubav je između djevojke i dečka, i to je ljubav koja izaziva najviše patnji. Uz ljubav općenito vežemo toplinu, sigurnost, jake osjećaje, želju da budeš s nekim do koga ti je stalo, s nekim s kim se dobro osjećaš. No najvažnije je da taj netko isto tako želi biti s tobom - da ta ljubav i pažnja budu obostrane. (10)

Asociogram 12

Ljubav je osjećaj koji povezuje osobe obično suprotnog spola. To je ljubav na koju se zavjetuju u "Zavjetima ljubavi", ona se ostvaruje unutar obitelji, a djeca su krajnji cilj. Postoje i drugi oblici ljubavi, npr. prijateljska ljubav i, po mom mišljenju, najdublja i najiskrenija majčinska ljubav. (7)

Asociogram 13

Ljubav me podsjeća na strast, simpatiju, duboko povjerenje i oduševljenje dragom osobom. Povezana je s vjenčanjem i brakom, a s godinama slabi da bi se pretvorila u poštovanje. To je pozitivno i lijepo stanje. (9)

Asociogram 14

Ljubav - sklonost prema nekome ili nečemu. (1)

Asociogram 15

Kad se dvoje ljudi vole i poštuju (?). (1)

Asociogram 16

To je međusobno poštovanje dvoje ljudi te njihovo slaganje u životu. (2)

Asociogram 17

Uz riječ ljubav povezujem osjećaj sigurnosti, povjerenja, topline, primanja, ali istovremeno i davanja, osjećaj koji te čini sretnom, koji upotpunjuje tvoj život, sreću. (8)

Asociogram 18

Ljubav - jednostavno hoćemo voljeti i biti voljeni. Ljubav - sreća, bol, tuga. Sve su to lica ljubavi. Ali, najčešće kada pomislim na ljubav, mislim da je ipak sreća najmanje zastupljena, jer i u najskladnijoj ljubavi česta su razočaranja i patnje. No to je ljubav i bol. (11)

Asociogram 19

Ljubav je nešto što se ne može kupiti. Ona se gradi postepeno na međusobnom povjerenju. Čovjek kada voli mora prihvatiti dobre i loše strane osobe koju voli. (4)

Asociogram 20

Potpuno prepuštanje voljenoj osobi, međusobno poštovanje, iskrenost, prijateljstvo, sreća, radost, smijeh, duševni mir. (Nedostaju mi riječi da opišem tu ljepotu.) (8)

Asociogram 21

Ljubav je nešto što bih ja u svakom slučaju željela imati. Nešto što daje čovjeku snage za život, za sve što bez ljubavi ne bi učinio. Bez ljubavi život je prazan i hladan. (4)

Asociogram 22

Ljubav - osjećaji, intima, radost, tuga, bol, sreća. (6)

Asociogram 23

Ljubav - osjećaji, intima, tuga, bol, radost, sreća. (6)

Asociogram 24

Najljepši osjećaj, sreća, zadovoljstvo, osjećaj kada su dvije osobe spremne uvijek biti jedna uz drugu, podijeliti sve - i radost i brige, ushićenje. Ali ako je neuzvrćena - tuga, bol, povrijeđenost, sjeta. (11)

Asociogram 25

Ljubav - značenje ove riječi se za mene ne očituje u tome da je to neki bezvezan osjećaj i da se može desiti bilo kada i bilo prema kome. Ljubav može biti prema roditelju, bratu, sestri, prijatelju ili partneru. Ja osjećam ljubav prema onome tko je uvijek spreman da mi pomogne, tko ima razumijevanja za mene, za moje osjećaje i sve one bubice u mojoj glavi, i tko se meni obrati kada mu je teško i kada mu je potreban neki savjet, a ne da me iskoristi. Ljubav je nešto divno i neizrecivo lijepo, mada je prave istinske ljubavi po meni teško naći. Ja pravu ljubav ni prema kome još ne osjećam jer još nisam našla osobu za koju mislim da mogu biti u nju zaljubljena. Naravno osjećam ljubav prema ocu, majci, sestri, rodbini, prijateljima, ali pravu ljubav prema partneru nisam doživjela jer još nisam našla onu harmoniju koja se smatra ljubavlju. (7)

Asociogram 26

Ljubav - najviši osjećaj koji te čini sretnim. U trenucima zaljubljenosti čovjek se osjeća sposobnim da promijeni svijet, da mu sve polazi od ruke. To je osjećaj unutarnjeg zadovoljstva koji te u potpunosti ispunjava. Ipak, za ljubav je potrebno dvoje i tada je ta harmonija potpuna. Ona ne mora biti isključivo prema nekoj osobi (dečku ili djevojci), može biti iskazana roditeljima, prijateljima... No, prije svega, pod riječju

Ljubav podrazumijevamo ljubav između dvoje mladih, njihovu sreću, sklad, razumijevanje... (10)

Asociogram 27

Uz riječ ljubav povezujem u prvom redu privlačnost dvoje ljudi u bilo kojem smislu, zatim međusobno poštivanje, sreću, odanost, želju da se provede što više vremena uz tog čovjeka, brigu za njega, žrtvovanje, pa čak i odricanje od nečega. Ljubav ne postoji samo između osoba suprotnoga spola. Tu je i prijateljska ljubav koja je vrlo važna i bez koje nema pravog prijateljstva, zatim roditeljska ljubav te ljubav prema drugim osobama i životinjama. (14)

Asociogram 28

Ljubav - poštovanje, povjerenje, strast, nesputanost, neograničenost, simpatija, temeljna stvar u životu iz koje proizlazi sve bitno i dobro jer ljubav nema zapreka, tajni, duhovnih i tjelesnih granica. (10)

Asociogram 29

Tuga je poput strasti, vraćanja ovozemaljskom, obezglavljenost. Visoka Božja ljubav, čista, potpuna - ispunjavajuća. Ne shvaćam potpuno predavanje nekom čovjeku. Mislim da to ne umijem. Moje unutarnje ludilo je ovdje, u meni, gdje stanujemo trajno. (?) je to kad te netko voli. Teško. Kao teret koji sam ne možeš ponijeti. Lakše mi je voljeti cjelokupno čovječanstvo, nego individualne osobe. Sada sam slučajno u mogućnosti da volim. I ja ne znam što započeti.

"JOŠ BI NAM MOGLA DESITI SE LJUBAV

DESITI - VELIM

ALI JA NE ZNAM DA LI DA JE ŽELIM

ILI NE ŽELIM."

Cesarić

Ljubav je privilegija drugačije sazdanih. Privilegija onih koji ne pitaju. (15)

Asociogram 30

Ljubav - i kraj i početak i sreća i ispunjenje i tuga i bol i žrtva i sputanost i zadovoljstvo i toplina i čežnja i osjećaj pripadnosti i zaštita i smiraj i strast i smanjenje i povećanje gore navedenih pojmova te nji-

hova uzajamna trpeljivost ili netrpeljivost, magnetizam. (20)

Ukupan je broj asocijacija u svim asociogramima 243.

Najveći broj asocijacija u jednom asociogramu je 20.

Najmanji je broj asocijacija u jednom asociogramu 1.

Prosječan je broj asocijacija u asociogramima 8,1.

Asocijacije po učestalosti javljanja

Asocijacije koje se javljaju u jednom asociogramu (3,33%)

muškarac i žena, dobrota, veliki osjećaji između dvoje ljudi, misli, ljeto, more, radost, nešto lijepo i divno, razočaranje, ponekad je neostvariva, nježnost, srce, sloboda, čežnja, poklanjanje sebi osobi koju volimo, sve ljubavi žele sreću onome koga vole, najvažnija od ovih triju stvari, kroz ljubav se vidi čitavo čovječanstvo, osjećaj mira, najsavršenija i jedina prava ljubav je Bog, sve ljubavi koje dolaze od Boga žive su i istinite, ljubav ljude potiče, daje im inspiracije, jaki osjećaji, želja da budemo s nekim do koga nam je stalo, ljubav treba biti obostrana, ostvaruje se unutar obitelji, majčinska ljubav, oduševljenje, vjenčanje, brak, ljubav je pozitivno i lijepo stanje, primanje, davanje, voljeti i biti voljen, nešto što se ne može kupiti, nešto što se gradi postupno na međusobnom povjerenju, treba prihvatiti i dobre i loše strane osobe koju volimo, potpuno prepuštanje osobi koju volimo, prijateljstvo, smijeh, nešto što bih željela imati, nešto što daje čovjeku snage za život, bez ljubavi život je prazan i hladan, osjećaj koji te čini sretnim, privlačnost, nesputanost, neograničenost, temeljna stvar u životu, ljubav nema granica, kraj i početak, ispunjenje, žrtva, magnetizam (55)

Asocijacije koje se javljaju u dva sociograma (6,66%)

mir, nešto što dvoje ljudi osjećaju jedno prema drugome, suze, vezana uz nekog tko nam je drag, željenost, razumijevanje, zajedništvo, simpatija, sklonost prema nekome ili nečemu, slaganje, intima (11)

Asocijacije koje se javljaju u tri asociograma (10%)

divan osjećaj pripadnosti, iskrenost, ljubav između djevojke i mladića, toplina, sigurnost, strast, radost (7)

Asocijacije koje se javljaju u četiri asociograma (13,33)

zadovoljstvo, bol (2)

Asocijacije koje se javljaju u pet asociograma (16,66)

osjećaj koji te veže za neku drugu osobu, povjerenje, osjećaj (3)

Asocijacije koje se javljaju u šest asociograma (20%)

ljubav prema djeci, poslu, domovini, djeci, roditeljima, prijateljima tj. ne ljubav između mladića i djevojke, poštovanje, tuga (3)

Asocijacija koja se javlja u trinaest asociograma (43,33%)

sreća (13)
